www.targaltinternetis.ee

Targalt internetis

MTÜ Lastekaitse Liit ajakirja Märka last eriväljaanne, veebruar 2012

Täna on turvalise interneti päev

Täna, 7. veebruaril tähistatakse rohkem kui 60 riigis turvalise interneti päeva. 2004. aastal alguse saanud traditsiooni kohaselt tähistatakse turvalise interneti päeva kokkuleppeliselt veebruari teise nädala teisipäeval.

ILVI PERE
Tiigrihüppe Sihtasutus
internetiturvalisuse projektijuht

Euroopas kavandab ja koordineerib turvalise interneti päeva tähistamist INSAFEi võrgustik, kuhu kuulub ka Eesti läbi projekti «Targalt internetis». Sel aastal on päeva juhtmõtteks «Avastame digimaailma üheskoos – turvaliselt», millega rõhutatakse eri põlvkondade kogemuste ja oskuste ühendamise olulisust interneti turvalisemaks kasutamiseks.

Arvuti ja interneti kasutamise oskus on tänapäeval sama vajalik kui lugemis- ja kirjutamisoskus. Tavaliselt on vanemad need, kes õpetavad väikelapsele selgeks tähed ja kelle toel õpib laps lugema ja kirjutama. Nüüd oskavad mudilased enne tähtede maalimist kasutada iPadi ja nutitelefoni. Nad on uudishimulikud, uus maailm neid ei kohuta.

Arvuti ja interneti kasutamise oskus pole aga püsiv – tehnoloogia areneb niivõrd kiiresti. Kui tahame olla toeks oma lastele, peame ka ise kogu aeg õppima. Vaid 36 protsenti Euroopa noortest väidab, et nad on interneti kasutamisel oma vanematest teadlikumad, ja 63 protsenti on saanud ja küsinud abi oma vanematelt. Kuidas on lood sinu perekonnas? Kellelt küsite abi, kui arvuti «jääb haigeks» või kui postkasti potsatab veider e-kiri? Soovitan luua oma turvavõrgustiku sugulastest ja sõpradest ning vajadusel pöörduda kindlasti spetsialistide poole.

Tiigrihüppe Sihtasutuse rolliks projektis «Targalt internetis» on teha teavitustööd laste, lapsevanemate ja õpetajate seas. Meil on 15 koolitajat, kes viivad läbi loenguid ja õpitubasid kogu Eestis. 2011. aasta jooksul said tänu neile interneti turvalisusest teadmisi 2600 õpilast, 700 lapsevanemat ja 660 õpetajat.

Eelmisel aastal toimunud turvalise interneti päeval korraldasime õpetajatele konverentsi ja internetiportaalides kahenädalase kampaania noortele. Sel aastal saatsime kõigile raamatukogudele ja noortekeskustele plakatid interneti turvalisust sisaldavate sõnumitega ning üleskutse korraldada ise mõni üritus.

Koolid said samasuguse ülekutse e-kirja teel. Õpilastöid ootasime videolugude konkursile, mille parimad selguvad lähiajal. Telekanalites ja veebilehtedel näitame ka teemakohaseid videoklippe. Kõige noorematele arvutikasutajatele pakume vaatamiseks Jänku-Jussi animafilme.

11. veebruaril toimub «Targalt internetis» perepäev Tallinnas Lindakivi kultuurikeskuses – kõik huvilised on sinna oodatud kella 13–17. Toimuvad loengud, töötoad, mängud, nõu saab küsida veebikonstaablilt, esineb Getter Jaani. Osalejate vahel loositakse välja ka vahvaid auhindu. Päevakava leiab internetist aadressil www.targaltinternetis.ee. Ürituse lisainfo ilvi@tiigrihype.ee.

Projekti «Targalt internetis» kodulehelt (www.targaltinternetis.ee) leiad eakohaseid materjale lastele ja noortele, õppematerjalide kogu õpetajatele, samuti infot lapsevanematele.

Miks mitte arutada juba täna õhtul kodustega, millised on teie pere arvuti- ja internetiteadmised, kes keda ja kuidas aidata saab ning kas peaksite kokku leppima reeglid.

Kindlasti on kõigil midagi üksteiselt õppida – näiteks vanavanematel lapselastelt tehnika kasutamise nippe ja noortel vanematelt elukogemusi, mis on vajalikud nii internetis kui päriselus.

Turvalist arvuti- ja internetikasutamist!

VAATA «NETILAMBAID»

Euroopas mitmeid teavitustöö-auhindu võitnud eSlovensko loodud üheksaosaline animafilmide sari «Sheeplive» kannab eesti keeles nime «Netilambad». Filmides käsitletakse tõsiseid teemasid lastele arusaadaval ja humoorikal moel. Õpitakse ära tundma küberkiusamist, seksuaalset ahistamist, rassismi ja diskrimineerimist ning antakse nõu, mida internetis avaldada ja mida enda teada jätta.

Avastame internetimaailma koos

Kui hommikul üles ärkan, vaatab üks mu lastest juba televiisorit ning teised ei taha kuidagi tõusta – neid ei motiveeri meelelahutus kasti seest. Vaid kuu aega aastas, kui igal hommikul on põhjust sussi seest kommi otsida, saab kõik ühtmoodi varakult voodist välja ja mõnus elevus päeva algusest on kõigil ka ühtmoodi silmis.

KALEV PIHL
kolme lapse isa

Mnjah, pole need lapsed kõik ühesugused ja ei meeldi kõigile ühesugused asjad. Ometigi on meie peres vähemalt arvuti midagi, mille kasutusaega osatakse maast madalast targalt hinnata. Arvuti kasutamiseks ollakse valmis voodist välja tulema ja voodisse minema. Arvutist leiab midagi, mis võimaldab sul olla sina ise ja süveneda sellesse, mis paelub niivõrd palju, et kõrvadki enam välja ei paista.

Midagi nii haaravat võiks ju ka lapsevanem koos lapsega nautida. Kindlasti on arvuti ees koos veedetud aeg midagi, mis tihendab sidemeid lapse ja vanema vahel. Seal tehtu avab maailma mõlemale poolele.

ÕPIME ÜKSTEIST TUNDMA

Lapse valitud tegevuste kaudu saad aimu tema huvidest, soovidest, iseloomust, väärtustest ja oskustest. Kuna internetist on võimalik valida lõpmatu hulga eri teemade vahel, on lapse valik mõnikord üllatav ja õpetlikki – leiad ehk, et sinu lapses on midagi, mida sa varem märganud pole. Näiteks huvi kaugete maade, klassikalise muusika, mustkunsti või keemia vastu.

Samuti on täiskasvanu tegemised internetis tihti sedalaadi iseloomuga, milleks laps ei oska veebi veel kasuta. Sinu huvid ja tegemised internetis võivad aga lapsele sinust endast nii mõndagi õpetada. Isegi kinnisvarakuulutuste lugemine võib sinu selgituste abil tuua selle valdkonna erisused lapsele lähemale ning sinu aktsiaid lapse silmis kõvasti tõsta.

Millised on toredad plaanid ühisteks avastusteks? Mida saab otsida ja leida, millesse süveneda? Kas internet on nagu raamat – võta see lihtsalt kuskilt lahti ning hakka lugema?

> Meie peres logivad kõik arvutisse oma kasutajanimega, olles nii õppinud maast madalast oma paroole hoidma.

SÕPRUS FACEBOOKIS?

Facebook on üks tihedamini kasutatavaid veebikeskkondi, millesse nii lapsed kui ka vanemad tihti sama agaralt sukelduvad. Kas laps ja lapsevanem peaksid Facebookis aga sõbrad olema?

Sellele küsimusele pole kindlasti ühest vastust võimalik andagi. Ka juhul, kui sinu peres on vastuseks «ei», on endiselt oluline, et Facebookis kogetu, räägitu ja tehtu oleks vahetevahel ka teie omavaheliste vestluste osaks.

Lapse tegevuste jälgimine veebis lähtub kindlasti vastastikusest usaldusest. Minu lapsed teavad, et nende tegevusi logitakse ja jälgitakse. Jälgimise eesmärgid on selgeks tehtud ning selle reaalsusega on lepitud.

Teisalt pole ma kunagi soovinud teada saada oma laste paroole üheski sotsiaalvõrgustikus või muus netikeskkonnas. Seda seetõttu, et parool on alati isiklik ja seda ei tohi kellegagi jagada, ka oma vanematega mitte. Meie peres logivad kõik arvutisse oma kasutajanimega, olles nii õppinud maast madalast oma paroole looma ja ka hoidma.

Ühised pikad talveõhtud võib veeta nii muinasjutte vestes, aga ka enda ja lapse maailma arvuti ees avardades. Tähtis on leida vastastikku aega olla arvutiekraani ees koos. Kindlasti on vaja ka head ja usalduslikku suhet ning lisaks sellele tuleb alati ise teha asju nii, nagu neid lapselegi õpetad. Lapsed õpivad rohkem meid jälgides ja vaadates, kui kuulates.

MIDA AVASTADA INTERNETIS ÜHES LAPSEGA?

Toon vaid mõned näited meie kodus läbi käidud koosavastamistest. Kindlasti aitab ühine avastus tuua lusti ja motivatsiooni ka igavatesse õpiülesannetesse või omaette olemisele kodus.

www.purposegames.com/game/countries-europe-quiz
Euroopa riikide asukoha õppimine on ju tavaliselt igav ja lastele tundub see mittevajalikuna – seda aga seni, kuni sellest pole tehtud mängu, milles selgub võitja ning mida saab enne võistlemist lõputult harjutada. Takistuseks pole siinjuures ka lisaõpiülesanne – teadma peab riikide ingliskeelseid nimetusi, neist enamik jääb meelde juba esimesel või teisel korral.

www.skype.com
Perele on kindlasti suureks toeks ka Skype'i või muude suhtlusvahendite kaudu pikkade vahemaade tagant tehtavad videokõned. Vanavanemadki saavad nii üle pikkade vahemaade oma lapselapsi näha ning neile head ööd soovida.

www.geni.com
Kindlasti saab vanavanematega koos ka sugupuud uurida, mis on huvitavam ja püsivamat väärtust loov, kui kasutada selleks veebikeskkonda.

KUI OLED OMA LAPSEGA FACEBOOKIS SÕBER, SIIS...

Ära kirjuta kunagi oma lapse «seinale». Kuigi vanema tunnustus on lapsele oluline, võiks selle väljendamine toimuda siiski privaatsemas ruumis. Facebookis otsitakse üldiselt siiski avalikku tunnustust.

Ära kunagi kommenteeri oma lapse pilte ja staatust. Vanemlik pilk lapse tegemisele on küll teretulnud, kuid jällegi – oma head ja mitte nii head mõtted jäta siinkohal koduse arutelu jaoks.

Ära otsi sõprust lapse sõpradega. Lihtsalt seetõttu, et oled kellegi ema või isa, pole sõbrakutse esitamise heaks põhjuseks, veegi enam – see võib heita varju sinu lapsele. Hoopis teine lugu on siis, kui sinu lapse sõbrad tahavad sinuga ise sõbrad olla – siis lähtu oma isikliku võrgustiku ehitamise alustest ja küsi endalt: ehk on nad tõesti sellesse ringi teretulnud?

Jälgida või mitte?

Meis, nõukaajast pärit lapsevanemais, tekitab mõte oma laste järel nuhkimisest mõistetavaid moraalseid kõhklusi. Samas peame hoolitsema mitte ainult oma järeltulijate vaimse ja füüsilise heaolu eest – meil tuleb vastust anda ka oma alaealise hoolealuse võimalike seaduserikkumiste puhul ning kinni maksta võimalikud kulud ja kahjud.

AARE KIRNA
arvutikaitse.ee peatoimetaja

Kõige parem on oma vanemlikku järelevalvet teha vahetu suhtlemise käigus – tunda huvi, millega laps (hea küll, noormees või neiu) parasjagu arvutis tegeleb ja kellega suhtleb, mis programm või mäng tal parajasti lahti on ning kuidas see kõik koolitööga seotud on. Samuti on ju lonti vajunud kehahoiakust ja punastest silmadest kõige paremini näha, millal tuleks arvutikasutusse puhkepaus teha või koguni magama minna.

Paraku tihtilugu kipub arvuti teismelise tuppa ja kinnise ukse taha rändama, kokkulepitud kasutusaegadest ei peeta kinni ning arvutisse tõmmatakse jumal teab kust ja kurat teab mida. Viiruste väljarookimise eest aga tuleb maksta sul, kulla lapsevanem. Ja uute ookeanitaguste seaduste valguses ning arvestades asjaolu, kui rõõmsal meelel meil siin neid üle võetakse, võib varsti siingi juhtuda, et Michael Jacksoni laulu allalaadimise eest saab vanglakaristuse, mis on aasta pikem, kui sai too arst, kes Michaeli teise ilma saatis.

Viiruste vastu aitab ka viirustõrje, ohtlike veebilehekülgede eest kaitsevad uuemad ja turvalisemad veebilehitsejad, kahtlase veebisisu eest võib hoiatama panna mõne spetsiaalse brauseriplugina, näiteks Web of Trust (WOT). Kuid kokkulepetest kinnipidamist need ei taga, oma järeltulija võrguelust ülevaadet samuti ei anna.

Õnneks on turul liikvel mitut sorti vanemliku järelevalve tarkvara, võib-olla kõige lihtsam on kasutada mitmesugustesse viirustõrjetarkvaradesse sisse ehitatud võimalusi või siis koos Windows Live'i paketiga kaasas olevat Family Safety (eestikeelses variandis «Pere turvalisus») paketti.

Viimane võimaldab jälgida konkreetse kasutajakonto tegemisi, selle abil saab piirata arvuti kasutamist kindlate kellaaegadega, lubada ja keelata rakenduste käivitamist ning sätestada, millistel veebilehtedel tohib käia ja millistel mitte. Pärast Family Safety käivitamist ja seadistamist hakkate saama oma võsukese taotlusi erinevate rakenduste käivitamiseks või veebilehekülgede külastamiseks. Teie antud luba võib toimida (aga mõnikord ka mitte), te võite mingil müstilisel viisil seadistada oma võsukese hoopis teid ennast jälgima või, veel hullem, lukustada ka oma abikaasa kasutajakonto. Kui te tollest väärt tarkvarast lõpuks ära tüdinete, avastate, et jälgimist saab lülitada ainult ühelt kontolt teisele, aga mitte välja.

Siiski soovitan vanemliku järelevalve tarkvaraga vähemalt katsetada – see õpetab, et laste kasvatamist ei tasu jätta tehnika hooleks ning et inimlikum, lihtsam ja närve säästvam on oma järeltulijaga reeglites kokku leppida, aeg-ajalt üle tema õla ekraanile pilku visates ning tema tegemiste vastu siirast ja heatahtlikku huvi tundes.

Mis puutub sotsiaalvõrgustikesse, siis nende jälgimiseks pole spetsiaaltarkvara tarvis – vaevalt teie järeltulija keeldub, kui te end talle Facebookis või muus sellises keskkonnas sõbraks pakute. Nii saate talle aeg-ajalt meelde tuletada, et ka tema tulevane tööandja hakkab kunagi tema mõtteavaldusi lugema...

Turvaline elu digimaailmas

Digimaailma kiire areng on andnud noortele juurde rohkem, kui oskame ette kujutada. Info leidmine ja edastamine, üksteisega kontakteerumine, maailmas toimuvaga kursis olemine, silmaringi laiendamine ja meele lahutamine on muutunud interneti vahendusel oluliselt lihtsamaks ning võimalused selleks on suurenenud tohutult.

ANDRUS KOKA
BCS Koolituse spetsialistikoolituse valdkonnajuht / infoturbespetsialist
TARMO ROSENFELDT
BCS Koolituse lektor-konsultant / internetiturvalisuse valdkonna spetsialist

Kahjuks kasutavad digimaailma ka inimesed, kelle eesmärgid pole õilsad. Nagu BCSi infoturbejuht Raido Orumets sedastab: «Küberkuritegevus kasvab endiselt väga kiirelt ning kuna küberkurjategijaid kannustab raha, muutuvad nad üha jultunumaks, kavalamaks ja osavamaks. Et saaksime end nende eest kaitsta, peaksime teadma ja teadvustama võimalikke ohte ja võimalusi, kuidas kurjategijaid vältida.»

VIIRUS EI VALI OHVRIT EGA KOPUTA UKSELE ENNE SISENEMIST

Nagu tavameditsiinis, on ka kübermeditsiinis viiruse mõiste jagunenud vastavalt oma iseloomule ja sümptomitele erinevate nimedega alaliikidesse, alates ussidest, reklaamvarast, pahavarast, nuhkvarast kuni troojaviirusteni ja muude pahalasteni.

Mõne viiruse kohalolekust ei pruugi aimugi olla, kuni see teatud kuupäeval aktiveerub. Teiste puhul tunneme ärevust siis, kui arvuti aeglaseks jääb ning avastame, et olulised andmed või perearhiiv on kasutamiskõlbmatud.

Tegelikult pole selles midagi isiklikku ei meie, viiruse ega ka viiruse autori vahel, kuid suur võib olla üllatus, kui ühel päeval mundrikandjad sinu ukse taga koputades teatavad, et sinu isiklik või kogu teie ettevõtte arvutivõrk on osaline riigile korraldatavas küberründes. Viirused ei tea midagi teie poliitiliste vaadete kohta – nende leviku aluseks on IP-aadress, mis antakse sinu arvutile alates hetkest, kui selle internetiga ühendad.

Seejuures aega, mis kulub viirusel mööda internetti sinu kaitsmata arvutisse jõudmiseks, mõõdetakse juba sekunditega ja viirusega nakatumine pole enam juhus, vaid asjade väga loogiline kulg. Kahjuks ei ole tänapäeval peamisteks vaid arvutit kahjustada või andmeid varastada püüdvad ohud.

Mis siis aitab? Uuendatud ja soovitavalt Eestis tehniliselt toetatud viirusetõrje programm, samuti veidi kahtlustav suhtumine kõige netist sisse valguva suhtes. Kui jääb arusaamatuks, mida see arvuti minult siis teada tahab, tuleb küsida asjatundjalt.

ELU SOTSIAALVÕRGUSTIKES – LÕBUS, SILMARINGI LAIENDAV, HARIV, KUID TÄIS PEIDETUD OHTE

Suhtlus Facebooki keskkonnas ühendab isiklikke kontakte ning sõpruskondade omavahelist suhtlust. Kasutajate jaoks on see usaldusväärne keskkond. Kui kasutaja saab sõnumi teiselt kasutajalt, kes on tema sõber, on see väga erinev sellest, kui sinu postkasti saabub sõnum kelleltki tundmatult. Seetõttu on 800 miljoni kasutajaga Facebook saanud kurjategijatele väga atraktiivseks sihtmärgiks.

Petukirju, infovargusi ja kõlbmatuid ettepanekuid saadetakse suurtes kogustes ning kasutajad lähevad väga kergelt nendega kaasa, sest petukirja saatja on usaldusväärne isik. Kurjategijad suudavad tihti jääda anonüümseks ning pettuse ilmsiks tulekul kiirelt kaduda. Tihti esinetakse sotsiaalvõrgustikes vale identiteediga või esitatakse enda kohta valeandmeid, eesmärgiga sooritada kuritegu.

Põhiliseks viisiks, kuidas kurjategijad sotsiaalvõrgustikesse pääsevad, on kasutajate lihtsad ja üksluised paroolid. Nende eesmärgiks on koguda kontakte, telefoninumbreid, e-posti aadresse ning muud, mida on võimalik hiljem müüja või rünnakutes kasutada.

Rünnakut võimendab see, kui samu paroole kasutatakse mitmes eri kohas. Sageli kustutavad kurjategijad kasutajate paroolid ning koguvad krediitkaartide andmeid ja muud pangainfot. Kasutaja isiklik info (keskmine nimi, kodune aadress, lemmiklooma nimi, ema neiupõlvenimi), mille abil paroole saab tuvastada, on tihti kättesaadav ka sotsiaalvõrgustiku lehelt.

Kuna sotsiaalvõrgustiku kasutajanimi koosneb tihti kasutaja e-posti aadressist, siis on soovitav erinevatesse keskkondadesse ning postkasti sisenemiseks kasutada erinevaid paroole. Samuti on hea idee omada erinevaid postkaste näiteks isiklikuks suhtluseks ning tööasjadeks.

Ka 2011. aastal oli levinud petmise meetod, kus palutakse kasutajatelt rahalist abi. Sellise pöördumise saanutel tuleks olla eriti tähelepanelik, isegi kui see on tulnud mõnelt pereliikmelt või healt sõbralt. Kindlasti ei tohiks saata kohe abi, vaid soovi tuleks kontrollida.

Kontrollimisel soovitame kindlasti kasutada muid vahendeid kui Facebook. Teadaolevatest kelmidest andke aga kohe teada!

Õnneks on olemas ka positiivne külg. Sotsiaalvõrgustike abil on võimalik väga kiirelt ja efektiivselt kasutajaid ohtude eest hoiatada. Avastades digimaailma, tuleks alati silmas pidada, et sa ei tea kunagi, kes on juhtme teises otsas. Lisaks tuleb hoida end tagasi oma ning oma sõprade ja tuttavate kohta käiva informatsiooni jagamisega.

Nõuandeid. Ei pea tingimata esinema oma nime all (nt õpetajad võivad olla ka varjunimega), aga ei tohi esineda ka võõra nime alt. Kurjategijatele enda või teiste inimeste kohta infot andvad andmed ja pildid jätke üles riputamata (pärast neid enam tagasi võtta ei saa!) ja – tähelepanu! – ärge saatke suhtlusvõrgustike kaudu faile.

KÜBERKIUSAMINE

Küberkiusamise alla liigitatakse õelate e-kirjade, tekstisõnumite jms kaudu sõimamist ja ähvardamist, ahistamist ja jälitamist erinevates portaalides, isikliku informatsiooni ja saladuste levitamist, teiste jäljendamist (kellegi teise nimel sõnumite ja e-kirjade saatmist, kommenteerimist, internetilehe või konto loomist kaaslase üle naermiseks, alavääristamiseks või vaenu õhutamiseks, ignoreerimist) ning võõraste inimeste löömise filmide ja sarnase materjali levitamist internetis. Küberkiusamise puhul, aga samuti iga muu ahistava käitumise korral tuleb kõigepealt suhtlus blokeerida ja seejärel sellest teada anda inimesele, kellelt saab abi – olgu selleks siis sõber, lapsevanem, vend/õde, hea sugulane, tubli õpetaja või huvijuht –, ja planeerida koos järgmised sammud. Ka politsei aitab!

Ärge unustage end ainult arvutisse. Maailmas on nii palju imelist, mida tasub oma silmaga kaeda. Kui lähete õue ja tunnete end seal ebamugavalt, oletegi juba liiga kauaks arvutisse jäänud. Seda viga saab alati parandada.

TURVALISUSE NÕUANDED INTERNETIS

- Kasuta alati erinevaid paroole sisenemiseks e-postkasti ja teistesse keskkondadesse.
- Kui tekib kahtlus, et oled saanud petukirja, anna sellest ka teistele teada.
- Vali sotsiaalvõrgustikes oma sõpru – ära lisa sõbraks võhivõõrast.
- Kontrolli perioodiliselt viirusetõrjet pakkuva tarkvara korrasolekut.
- Ära jaga sõpradega oma kasutajanime ja paroole, ära salvesta paroole võõras arvutis.
- Internetist väljudes veendu, et oled end erinevatelt saitidelt välja loginud.
- Kui märkad pettust, ahistamist vms, anna sellest teada vanematele või politseile.
- Kasutades avalikus kohas internetti, ära salvesta arvutisse oma paroole.
- Kaitse oma arvutit.

KINDLASTI TULEB VAJADUSEL OTSIDA ABI

Noortele
www.lasteabi.ee
www.targaltinternetis.ee
www.vihjeliin.ee
laste.arvutikaitse.ee
www.peremeedia.ee
www.koolirahu.eu

Vanemale:
www.arvutikaitse.ee
www.politsei.ee/et/nouanded/lapsnetis.eesti.ee

Nutikasutaja internetinägu

Kogu maailma tegelikkus näib toimuvat internetis. Kuulsin üht lugu, kus loo peategelane kandideeris isuäratavale töökohale ja kohe töövestluse algul sooviti saada teada, miks töölesoovija kohta «guugeldades» midagi eriti välja ei tule. Ka Facebooki kontol ei olnud peategelane just liiga avameelne olnud. Tuleb välja, et kui sul võrgunägu ei ole, pole sind olemaski?

STIINA LIIVRAND
andmekaitse inspektsiooni nõunik

Paljud veedavad internetis rohkem aega, kui näiteks vabas õhus liikudes. Aga maailm, asugu see või internetis, on tarkade päralt. Kuidas liigelda selles võrguilmas nii, et sellest saada parim ja endast kõike mitte ära anda?

Enesesäästlik Facebooki-kasutaja suhtuks enda kohta info andmisesse ettevaatlikult. Kontol oleva info ja pildid saab privaatsussätete kaudu peita nii, et kontoomaniku toimetamiste, käikude ja sõprade info ning pildid ongi nähtavad vaid valitutele. Kui Facebookis on ikka 700 sõpra, siis nutikas infojagaja sätib privaatsussätted kategooriate vahel erinevalt, sest vast kõik pole need kõige sõbramad sõbrad.

Facebooki kontosse võiks suhtuda kohe erilise omanditundega ses mõttes, et nii, nagu oma isiklik tubagi, tahaks kontosein vahel koristamist.

Mõelge korra sellele, et kõik see, mis seinale aja jooksul maha pandud (reisipildid, trenniajad, emotsioonid, muusika ja muud eelistused) annavad aastate lõikes inimese tegemistest päris põhjaliku ülevaate.

Tegelikult on ju väga lahe, et Facebook võimaldab ennast sisuliselt reaalajas väljendada, jagada infot, saada seda vastu ja levitada oma suurepäraseid ideid, kuid pärast emotsiooni lahtumist ja uudisväärtuse kadumist võiks vaadata oma seina selle pilguga üle, et äkki tasub midagi ära kustutada.

IT-inimesed said nüüd hea kõhutäie naerda, et anti soovitus netist andmeid kustutada. Tõsi ta on, et internetikasutaja peab aabitsatõena arvestama, et selle üle, mis kord võrku laetud, on kontroll kadunud – täpselt sellest hetkest ei tea enam infoomanik, kellel need pildid ja muu üleslaetu veel võivad olla.

Aga koristamise soovitus on kantud sellest, et vähemalt pole enam nii paljudele ja nii lihtsalt su tegevus jälgitav.

Kui kõik eelnev käib neutraalse info kohta, siis tark võrguliikleja teab, et on asju, mida üldse enese kohta internetis avalikult ei jagata. Internetis pole mõistlik avalikustada oma kodust aadressi, telefoninumbrit, vanust, kooli, tunniplaani, kõikvõimalikke paroole. Endast ja sõpradest tehtud pildid võiksid olla nähtavad vaid asjaosalistele ja kui panna üles näiteks pilte sünnipäevast, tasuks pildil olijatelt ka küsida, kas see neile ka sobib.

Internetituttavad pole võrdväärsed tuttavatega nn päris maailmast. Tervislik on arvestada, et kas Facebookis või mõnes teises suhtluskeskkonnas suhtlema hakanud inimeste puhul ei või mitte kunagi olla kindel, et see inimene on see, kes ta väidab end olevat. Ja otse loomulikult ei edastata sellistele inimestele enda, oma pere või sõprade kohta käivaid pilte, kontakte või isiklikke üksikasju.

INTERNET EI TEE ANONÜÜMSEKS EGA OLE ERAKANAL

Millegipärast arvatakse vahel, et internet on sobiv ruum enese viha, solvumise või kadeduse väljaelamiseks, et see poleks justkui päriselt, kui kellegi kohta halvasti öelda, teda sõimata või määrida.

On küll päriselt! Infotehnoloogia arenes kiiresti, aga pikapeale jõuavad seadused järele ja nüüdseks peaks iga veebikakleja teadma, et internetis tasub samuti viisakalt käituda.

Kui kedagi solvata või mustata, tuleb olla valmis selle eest ka vastutama – mis siis, et postitaja nimi oli näiteks karikakar56. Politseil ja teistel uurimisasutustel on kõik võimalused IP-aadressi kaudu solvajani jõuda ja ta vastutusele võtta.

Samuti tasub teada, et identiteedivargus on Eestis karistatav – võõra nimega kasutajakonto tegemine ja sinna halvustava info sisestamine või sellelt inimest kahjustades suhtlemine on identiteedivargus.

Päriselt ei näi olevat selge, et internet pole erakanal. Kõikvõimalikes foorumites, jututubades, Facebooki seinal või mõnd muud moodi vestlust arendades tuleks kogu aeg arvestada sellega, et kirjutatav võib jõuda teab kelleni, st veebivestlust ei tohiks kunagi pidada erakõneluseks.

Pea lõputult saaks jätkata seda rida, mida peaks ja mida ei tohiks, aga jätan selle siinkohal katki.

> Tervislik on arvestada, et kas Facebookis või mõnes teises suhtluskeskkonnas suhtlema hakanud inimeste puhul ei või mitte kunagi olla kindel, et see inimene on see, kes ta väidab end olevat.

Mille eest siis õigupoolest end kaitsta tuleks? Väga praktilised väljundid ebameeldivustest on näiteks võõraste andmetega võetav SMS-laen, kontode avamine/sulgemine. Positsioneerimisinfo kaudu on teada, kas viibitakse kodust kaugel. Meile on teada ka väga traagiliselt lõppenud pedofiiliajuhtumid, mis said alguse internetisuhtlusest. See, mida kõike võib peale hakata inimese kohta leitava infoga, on vaid fantaasia küsimus.

Tark internetikasutaja lihtsalt otsustab ise, millist infot, kui palju, kes ja kust tema kohta leiab.

Selleks et teada, kuidas saad oma virtuaalse identiteedi üle ise otsustada, otsi üles netimäng «Päästa Liisa ID» kas Facebookist või andmekaitse inspektsiooni lehelt aadressil www.aki.ee.

Põlvkondlik digilõhe – müüt või tegelikkus?

Eesti lapsed on üliagarad internetikasutajad – ka võrdluses eakaaslastega teistes Euroopa riikides. Kuivõrd on lapsevanematel ja õpetajatel põhjust pidada lapsi kõiketeadvateks netiekspertideks ning ennast ajast lootusetult mahajäänuteks, kel pole järeltulevale põlvele veebimaailma kohta midagi õpetada?

VERONIKA KALMUS
meediauuringute professor, Tartu Ülikool

EDETABELITE TIPUS

Rahvusvahelised uurimused on näidanud, et interneti- ja mobiilikasutuse näitajate osas troonivad Eesti lapsed Euroopa edetabelites kõrgetel kohtadel nii heas kui halvas. Näiteks ilmneb 2010. aastal 25 Euroopa riigis läbi viidud uurimusest «EU Kids Online», milles küsitleti 25 142 internetikasutajat vanuses 9–16 aastat ja üht nende vanematest, et igapäevase veebikasutuse poolest on meie lapsed kolmandal kohal – 82 protsendi Eesti laste jaoks ei möödu päevagi vähemalt korraks küberruumi sisenemata.

Meie noore põlvkonna digitaalne kirjaoskus on tublisti üle Euroopa keskmise – kaheksast asjatundliku ja turvalise internetikasutusega seotud nipist valdavad Eesti lapsed keskmiselt 5,1, olles selle näitaja osas Euroopas neljandal kohal.

MÜNDI KAKS POOLT

Meie lapsed paistavad rahvusvahelises võrdluses silma ka ülimalt riskialti netikasutuse poolest. Uurimuse «EU Kids Online» andmetel juhib Eesti noorte küberkiusajate ja interneti liigkasutajate Euroopa edetabelit. Meie lapsed on kõige varmamad kohtuma silmast silma netiavarustest leitud uute tuttavatega. Eestis on enim lapsi, kes on kannatanud veebis avaldatud isikliku info kuritarvitamise all. Neljandik meie lastest on tundnud end ebameeldivatest netikogemustest häirituna – selles osas jääme maha ükskõnes noortest taanlastest.

Teatud määral kaasneb kõrge riskitase aktiivse netikasutusega paratamatult – mündil on alati kaks poolt. Samas näitab mõne teise riigi, nende seas meie põhjanaabri kogemus, et samavõrd kõrge kasutusaktiivsuse juures on võimalik riske edukamalt vältida – tõenäoliselt aitavad sellele kaasa tulemuslikud teavituskampaaniad ja heal järjel meediakasvatus.

VANEMATE ROLL

Võrgustiku EU Kids Online aruandest selgub, et mida aktiivsemalt vanemad laste internetikasutust juhendavad, seda madalam on laste riskikogemuste tõenäosus. Euroopas tervikuna näib olevat kasu lastega netiteemadel rääkimisest, veebis mõne asja koostegemisest, laste julgustamisest ja toetamisest. Netikasutuse piiramisega kaasneb samuti madalam riskitase, kuid sel moel jäävad lapsed ilma ka paljudest veebimaailma pakutavatest võimalustest.

Eesti lapsevanemad on teiste riikide taustal võrdlemisi passiivsed – sarnaselt mitme Ida-Euroopa riigiga jääb nii vanematepoolne juhendamine kui piirangute seadmine alla Euroopa keskmise. Sageli reageerivad Eesti vanemad siis, kui laps on küberruumis midagi ebameeldivat juba kogenud. Tervelt kaks kolmandikku meie lapsevanematest ei pea enda tegevust piisavaks, leides, et nad peaks lapse netikasutuse juhendamiseks tegema rohkem.

VISAD MÜÜDID

Eesti vanemate passiivsust laste internetikasutuse juhendamisel saab teatud määral seletada ajapuudusega. Kahtlemata mängib rolli ka uskumus, mille kohaselt on «digitaalsete pärismaalaste» põlvkond oma vanematest ja õpetajatest netiasjanduses tunduvalt pädevam ega vajagi vanema põlvkonna abi. Kui uskumust jagavad mõlema põlvkonna esindajad, võib hüva nõu jäädagi küsimata ja pakkumata.

EU Kids Online'i uuring näitab siiski, et Euroopas tervikuna leiab 70 protsenti 9–16-aastastest lastest, et vanemate tegevusest nende internetikasutuse juhendamisel on abi. Nii Euroopas keskmiselt kui Eestis tahaks iga kuues laps, et vanemad nende netitegevuste vastu rohkem huvi ilmutaks. Need faktid võiks pakkuda vanematele enesekindlust ja veendumust, et lastega tasub muu hulgas kõneleda ka interneti- ja mobiilikasutuse teemadel.

TUBLID ÕPETAJAD

EU Kids Online'i uuringu andmetel on Eesti õpetajate aktiivsus laste netikasutuse juhendamises veidi üle Euroopa keskmise – enamik (87%) küsitletud lastest väitis, et mõni õpetajatest on selles vallas midagi teinud. Õpetajate tegevus on positiivses seoses laste digitaalse kirjaoskuse tasemega – nii Euroopas üldiselt kui Eestis valdavad suuremat arvu internetitegevusi ja turvalise kasutuse nippe lapsed, kelle õpetajad on netikasutamise osas rohkem nõu andnud.

Tartu Ülikoolis ajakirjanduse ja kommunikatsiooni erialal lõputööd kirjutava Iris Raudsiku uurimusest selgub, et õpetaja algatus võib soodustada netiturvalisuse teemalisi vestlusi lapse ja vanema vahel. «Aga kui keegi juba teema võtab ja õpetaja näitab mingeid videoid, siis küsid vanematelt ka ja siis nad räägivad nendest,» väitis intervjuus 11-aastane Lõuna-Eesti koolitüdruk.

Kahtlemata valitsevad põlvkondade vahel märkimisväärsed erinevused uute tehnovidinate ja interneti kasutamise eesmärkides, harjumustes ja vilumuses, kuid neid erisusi ei maksa kujutleda ületamatu kuristikuna. Digimaailma tasub üheskoos avastada vanavanemal ja lapselapsel, õpetajal ja õpilasel, lasteaednikul ja mudilasel, mis tahes eas lapsevanemast ja lapsest rääkimata.

TUTVU EU KIDS ONLINE'I UURINGU ARUANDEGA:
www.eukidsonline.net

Vanur internetis

«Oled ju üsna atsakas – sa ju töötad arvutiga,» öeldi mulle, kui mind agiteeriti kirjutama sellest, kuidas meie põlvkond suhtleb internetis. Nüüd on siis järsku mind vaja – seni olen pälvinud tähelepanu ainult seoses oskamatusega toime tulla piltide sissetõmbamisega või mõnede asjade «kaotamisega» küberruumi.

TIINA KÄESEL

Tänan väga – alles hiljuti ütles üks telefoniküsitleja, kui oli mu vanuse teada saanud, et selle vanusegrupi arvamust pole enam vaja. Niisiis vanusegrupp – varsti 70. Olen elus, olen vabakutseline ja tegus kunstnik, kellel on isegi veel mitmeid ühiskondlikke ülesandeid. Mulle on mu sülearvuti eeskätt töö- ja igapäevaelus toimetamise vahend.

Töövahend selles mõttes, et saan ja saadan informatsiooni, teen hõlpsamaks ja mugavamaks mitmeid toiminguid – pangasuhted ja arveldused, avaldused ja dokumendid, majapidamisasjad ja teenuste tellimised. Olen muutunud väga mugavaks – sõiduplaanid, piletite tellimine, retseptid… Ei lappa enam märkmikke, ei otsi telefoninumbreid – selleks on Google.

Kahjuks ei kirjuta ka enam kirju ega saada postkaarte. Sotsiaalvõrgustikus ei ela, mul pole ühtegi kontot. Ja ma ei messi ka.

Ahvatlevatele reklaampakkumistele ei vasta, bännereid ei ava ja olen ise enda arvates üsna märkamatu. Reaalses elus olen piisavalt palju ja sealhulgas ka tüütult suhelnud – ei vaja lisa, on tegemist, et olla oma praeguses Outlook-suhtluses viisakas ja üldse olla igapäevaelus tähelepanelik oma sugulaste, sõprade ja kolleegide vastu.

Aga ei salga, mõnikord unustan end arvutisse – muuseumide ja galeriide ning kunstnike kodulehekülgedele, Tallinna linnavalitsuse või riikliku organisatsiooni muinasjutumaale, mõnele Wikipedia-leheküljele, tennise või mõne muu mängu ülekandele või kordussaatele. Õnneks ei nõua raadiosaadete kuulamine ninapidi arvuti juures olemist. Aga minu näite najal ei pea tegema mingeid üldistusi, kindlasti on meie vanuses palju neid, kes messivad, kes kasutavad Skype'i, on Facebookis ja muudes võrkudes, mängivad mänge ja otsivad uusi sõpru.

Igal omad huvid. Veel rohkem on neid noortel, samuti nagu on neil võrratult rohkem uudishimu ja navigeerimisosavust. Tean, et oskan ära kasutada vaid tühist osa arvuti tegelikest võimalustest ja oma oskamatusega pole siin mõtet kiidelda.

Kui midagi väga vaja, küllap selle ka selgeks saan – olen aru saanud, et arvuti mind füüsiliselt ei ohusta ja näpud jäävad igatahes terveks. Mis ei tähenda, et muid ohte poleks olemas – aga ega needki pole arvuti, vaid inimintellekti tekitatud. Nii et oma pead läheb ikka vaja – east olenemata.

Heietusi digiajaloost

Digitaalsed kommunikatsioonivahendid ja tehnoloogiad on üks kiiremini arenevaid valdkondi tänapäeva moodsas maailmas. Need on suuresti muutnud meie igapäevaelu ning on kahtlemata mõjutanud meie suhtlemismeetodeid.

KEVIN PIPERAL
Pärnu Sütevaka humanitaargümnaasiumi õpilane

Kuigi n-ö internetistumine on globaalne, on Eesti kui innovaatiline e-riik nii mõneski mõttes pioneeriks. Tänapäeval ei kujutagi enam elu ette ilma digilahendusteta, mis paljuski sõltuvad internetist. Kuid kõik see ei ole alati olemas olnud.

Omal ajal, kui mina veel noor olin ja esimest korda kooliteed sammuma asusin, ei olnud digilahendused sugugi nii levinud nagu praegu. Lasteaias ja kodus olid põhilisteks mänguasjadeks ikka autod-legoklotsid ning enamiku ajast veetsin õues mängides.

Algklassides oli tehtud mees see, kellel oli kodus telekamäng kollaste 9999-in-1 kassettidega, millel olid põhilised mängud klassikaline «Super Mario Bros», «Pac-Man», «Excitebike» jpt. Võiks arvata, et selle vana kooli reliikvia vastu tunnevad isegi arheoloogid, ent olen isegi üks paljudest, kes on korduvalt üritanud vana mängu tööle saada, aga senini kahjuks edutult.

Lisaks oli algkooliaegadel veel hitiks Tamagochide ja Gameboyde erinevad variatsioonid, kuid populaarsuselt ületasid neid kindlasti tazod – erinevast materjalist kirevate pildikestega ümmargused kettad, mida võis leida krõpsupakist ja mille peale toimusid vahepeal vaata et iga päev tulised lahingud, kus kaotajatele armu ei antud – nimelt sai võitja kaotaja tazod või käpsid endale.

Oma esimese telefoni, mis oli Nokia «tellis», sain vanema õega kahasse. See telefon on mind läbi aegade teeninud väga hästi just oma kukkumist mitte pelgavate omaduste tõttu. Arvutiga tegin tutvust sedavõrd palju, kui tõmbasin erinevaid mänge ja muudki. Selle tagajärjel oli arvutis viiruseid sama palju kui kõrbes liiva.

Põhikooli aja hakkasid digitaallahendused noorte seas rohkem kanda kinnitama – lisaks mobiiltelefonidele hakkasid levima ka CD-pleierid ja peatselt algas ka mp3-mängijate võidukäik. Arvutid olid aja jooksul muutunud juba väga võimsateks multimeediakeskusteks.

Just põhikooliikka jääb ka see aeg, millal osalt tänu koolile, kuid kindlasti rohkem tänu enda tihedale internetikasutusele hakkasid tekkima ka esimesed kasulikud teadmised ja praktilised oskused arvuti ja interneti valdkonnas. Tollal sai selgeks, et arvuti ja eelkõige internet on koolitükkide tegemisel hindamatu abimees.

Gümnaasiumi astudes oli maailm jõudnud järku, kus tehnika ja interneti laialdasest levikust andis aimu ÜRO otsus kuulutada internet inimõiguseks. Ka minu tehnikaarsenal sai sülearvuti näol viimaks uue liikme – sellega pääsesin virtuaalmaailmale veelgi lihtsamalt ligi.

Pean päris tõsiselt kaaluma, kas koolilõpukõnes tänada Wikipediat ja Google'it nende suure panuse eest koolitükkide tegemisel. 10. klassis pääsesin ühe kooliga seotud ürituse kaudu koos klassivennaga ka «Targalt internetis» projekti noortepaneeli – meie missiooniks on harida endast nooremaid just internetiturvalisuse vallas.

Selle tarvis käime koolides lastele rääkimas ja harivaid mänge mängimas. Projekti kaudu õnnestus mul sügisel esindada Eestit üleeuroopalisel noortepaneelide kokkusaamisel Luksemburgis ja SIF2011-il ehk turvalise interneti foorumil, kus sain palju mõtteid vahetada teiste noortega, kes oma koduriikides sarnaseid üritusi läbi viivad.

Olles ise noorena aktiivne arvutikasutaja, tean, et internetis valimatult asjade allalaadimine võib olla halbade tagajärgedega. Viiruste ja pahavararohke netiruum on ohtlik nagu uisutamine õhukesel jääl, ent ometigi ei tohiks lasta end sellest heidutada ja netikasutamisest loobuda – tuleb hoopis olla teadlik internetis varitsevatest ohtudest, et neid osata vältida.

Gümnaasiumiõpilasena nooremaid kõrvalt vaadates pean nentima, et ajad on muutunud väga kärmelt – tunni ajal lennukite voltimine on asendunud touchscreen'iga seadmetel lennukimängu mängimisega ja reeglina on juba 1. klassi õpilastel olemas mobiiltelefon.

Tehnika areng ja levik koostöös noorte kiire õppimis- ja kohanemisvõimega on tinginud olukorra, kus noored juntsud on tehnika vallas sama pädevad kui Stephen Hawking astrofüüsikas.

Kuid teisalt on noortel ka kohustus anda oma laialdasi teadmisi edasi vanematele inimestele, kes pelgavad uuema tehnoloogia kasutamist. Pole harv juhus, kui õpetajad paluvad õpilasi appi, kuna arvutile tuli «see imelik kiri» ette või arvuti «läks lolliks».

Eesti kui e-riik on teinud väga õigesti, luues tasuta arvutiteemalisi koolitusi eakatele, ent paljud vanema generatsiooni inimesed on tõrksad uusi lahendusi õppima, väites, et neil pole seda vaja või see on raske nagu Kolgata tee.

Lahenduseks oleks muuta see neile kasulikuks või vajalikuks, luues kas või e-raamatuklubisid või e-kudumisringe, kus eakad saaksid uute heegelnõelamudelite üle muljetada. Sellegipoolest on meil, noortel, suur roll, et õpetada emasid-isasid, vanaemasid-vanaisasid, kuidas mingi tehniline lahendus töötab. Leian, et see on isegi meeldiv kohustus, kuna on ilmselgelt vägev rääkida neile teemast, mida meie valdame (enamasti) väga palju paremini kui nemad.

AJAKIRI MÄRKA LAST ON INIMESELE, KES HOOLIB!

Telli Märka Last veebruaris.

Ajakirja teemad on mitmekesised: kasvatus, vanemaks olemine, peresuhted, haridus, meedia, elukeskkond, kultuur, inimõigused ja palju muud.

Huvitavad, vajalikud ja praktilised lood nii lapsevanematele kui ka lapsega tegelevatele spetsialistidele (õpetajatele, lasteaia õpetajatele jne) on kirjutanud oma ala parimad spetsialistid.

Ajakirja aastatellimus maksab 4 eurot.

Ajakiri ilmub kaks korda aastas.

Tellimine:
ajakiri.lastekaitseliit.ee/tellimine/
merit@lastekaitseliit.ee

Tutvusta lapsele turvalist teekonda internetis!
Ajakirja Märka Last veebruarikuu tellijate vahel loosime välja
- 10 «Turvaliselt internetis» teatmikku ja
- 10 «Mängi ja õpi internetis» töövihikut

LASTEABITELEFON 116111

Lasteabi nõuandetelefon 116111 on üleriigiline tasuta nõustamistelefon. Teenuse eesmärgiks on võimaldada kõigil isikutel operatiivselt teatada abivajavast lapsest, tagada, et saadud info edastatakse vastavatele spetsialistidele, ning pakkuda lastele ja lastega seotud isikutele esmast sotsiaalset nõustamist ja vajadusel kriisinõustamist.

Telefonil 116111 vastatakse kõnedele 24 tundi ööpäevas!

1. jaanuarist 2011 on lisaks telefoninõustamisele avatud ka online-nõustamine läbi Windows Live Messengeri rakenduse, kasutajanimi: info@lasteabi.ee (meid tuleb lisada kontaktiks ja seejärel saab nõu küsida). Online-nõustamine toimub iga päev kella 9-21.

Lasteabitelefon ootab kõnesid ja online-nõustamisi kõikide lastega seotud murede korral. Nõustamisvaldkond on väga lai, alustades suhteprobleemidest ja lõpetades internetiturvalisusega.

Nõustajatel on pikaajalised kogemused laste ja noortega töötamisel. Oma varasemas töös on nad kokku puutunud väga erinevate lapsi ja noorukeid puudutavate probleemidega.

Lasteabi.ee kodulehel on infobaas lastega töötavatest spetsialistidest, samuti saab nõuandeid lugeda küsimuste-vastuste rubriigist.

Nõustamine on anonüümne, keegi ei küsi helistaja nime.

Ükski mure pole liiga väike või liiga suur – nõuanne on telefonikõne kaugusel.

Lasteabi.ee 116 111

WWW.VIHJELIIN.EE

Teata ebaseaduslikust materjalist
Vihjeliin (www.vihjeliin.ee) on veebipõhine teenus, mida pakub MTÜ Lastekaitse Liit. Vihjeliinile oodatakse teavet internetis levivast ebaseadusliku sisuga materjalist – laste seksuaalsest ärakasutamisest, lastega kaubitsemisest (inimkaubandus) jms. Teabe saab edastada veebilehel oleva lihtsa vormi kaudu anonüümselt.

KERLI KUUSK
projekti «Targalt internetis» assistent
MTÜ Lastekaitse Liit

Eesti Vabariigi seaduste kohaselt on keelatud sellise teose (pildi, video jne) valmistamine, omamine ja levitamine, mis kujutab nooremat kui kaheksateistaastast pornograafilises või nooremat kui neljateistaastast last pornograafilises või erootilises situatsioonis.

Laste seksuaalset ärakasutamist sisaldavate materjalide levitamine, tarbimine ja tootmine rikub ohvriks langenud lapse õigusi, au, väärikust ja kehalist puutumatust. Sageli on lapsi seksuaalses/erootilises kontekstis esitava materjali eesmärk juhtida laste vastu ebatervet seksuaalset huvi tundvaid inimesi ühendust võtma suletud kogukondadega, mille liikmed kasutavad materjali oma haiglasliku kire ja fantaasia rahuldamiseks.

On risk, et selline käitumine võib jõuda fantaasiast reaalsusesse ja laste füüsilise ärakasutamiseni. Vihjeliini üks eesmärke on ennetada selliste kuritegude toimepanemist.

Alates vihjeliini loomisest veebruaris 2011 kuni detsembrini 2011 on vihjeliinile edastatud 671 teadet, millest 159 teadet on sisaldanud materjali laste seksuaalsest ärakasutamisest.

Laste seksuaalse ärakasutamise vastane töö nõuab erinevaid abinõusid ning tihedat siseriiklikku ja rahvusvahelist koostööd. MTÜ Lastekaitse Liit teeb tihedat koostööd politsei- ja piirivalveameti ning teiste õiguskaitseasutustega, internetiteenuse pakkujatega, mitmete mittetulundusühingute ning rahvusvahelise võrgustikuga INHOPE, mis ühendab 36 riigi vihjeliine üle maailma.

Vihjeliin loodi projekti «Targalt internetis» raames ja selle tegevust toetavad Euroopa Komisjon ja sotsiaalministeerium.

Teavita illegaalsest sisust **Vihjeliinile**

Politsei- ja Piirivalveamet
sotsiaalministeerium
Lastekaitse Liit
Estonian Union for Child Welfare
Lasteabi.ee 116 111
Tiigrihüppe Sihtasutus